

Nr 76.

Ankom till riksdagens kansli den 11 maj 1931 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om mildring i fordringarna å formell säkerhet för lån m. m. från de statliga fonderna till jordbrukets befrämjande.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 89, av herr Wachtmeister har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om åtgärder till mildring av för stränga krav på formell säkerhet vid utbekommande av lån m. m. från statliga fonderna till jordbrukets främjande.

Beträffande de skäl, som anförts härför, hänvisas till motionen.

Över motionen hava i vederbörlig ordning inhämtats yttranden från statskontoret och lantbruksstyrelsen, vilka yttranden såsom *bilaga* fogats till detta utlåtande.

Motionären avser, att vid utlämnande av lån från statliga fonder annan säkerhet än borgen borde godtagas samt att lån borde kunna beviljas enbart på lånesökandes goda namn.

De i motionen avsedda fonderna torde vara statens avdikningslånefond, allmänna nyodlingsfonden, norrländska nyodlingsfonden, täckdikningslånefonden, gödselvärdslånefonden och fiskerilånefonden. Av dessa fonder utlämnas lån från statens avdikningslånefond av statskontoret och från övriga fonder av hushållningssällskapen.

Utskottet.

Beträffande statens avdikningslånefond gäller, att för fullgörande av kontrakt om utförande av ett torrlägningsarbete ävensom, därest mot kontraktet brytes, för återbäring av lyftad del av lånet jämte därå upplupen ränta skall med visst undantag ställas säkerhet, som av lantbruksstyrelsen godkännes. Lantbruksstyrelsen har i sitt över motionen avgivna yttrande framhållit att, därest annan säkerhet än borgen skulle godtagas för arbetets fullgörande, skulle lantbruksstyrelsen — för den händelse låntagare icke fullgjorde sina åligganden — vara hänvisad till att realisera de som säkerhet deponerade värdehandlingarna och att vidtaga åtgärder för arbetets fortsatta bedrivande med tillhjälp av de sålunda erhållna penningmedlen, men att med styrelsens nuvarande organisation och de arbetskrafter, som stode styrelsen till buds, ett dylikt

direkt ingripande från styrelsens sida i utförandet av statsunderstödda arbeten finge anses vara helt uteslutet. Såsom framgår av lantbruksstyrelsens yttrande är styrelsen emellertid beredd att i stället för borgensförbindelse godtaga mellan kontraktstagaren och bank träffad överenskommelse, varigenom banken ikläder sig ansvaret för fullgörande av kontraktet. I detta sammanhang vill utskottet hänvisa till det av lantbruksstyrelsen gjorda uttalandet, att krav på ställande av säkerhet för arbetets utförande icke framställes, för den händelse någon utbetalning av statsunderstöd icke ifrågasättes, förrän arbetet blivit slutfört och av lantbruksstyrelsen godkänt. Av den av lantbruksstyrelsen lämnade redogörelsen synes det utskottet framgå, att någon ändring i nu gällande bestämmelser rörande säkerhet för dikningsföretags fullgörande icke lämpligen bör ske. Vad härefter angår den säkerhet, som till statskontoret skall avlämnas för återbetalning av lån från statens avdikningslånefond, framgår av statskontorets yttrande över motionen, att dylik säkerhet icke, såsom motionären synes förmena, nödvändigtvis behöver utgöras av borgen utan kan bestå av vilken säkerhet som helst av beskaffenhet att kunna av statskontoret godkännas.

Beträffande säkerhet för de lån, som utlämnas genom förmedling av hushållningssällskapen, torde på de skäl lantbruksstyrelsen anført några direktiv från statens sida ej böra meddelas rörande säkerhetens art.

Då utskottet — såsom av ovanstående torde framgå — anser, att någon ändring i gällande bestämmelser beträffande säkerhet för lån m. m. från de statliga fonderna för jordbrukets befrämjande icke lämpligen bör vidtagas, hemställer utskottet,

att motionen II:89 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 9 maj 1931.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Carl E. Eriksson, Elof B. Andersson, Granath, Tjällgren, Dalberg* och friherre *Lagerfelt* samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Pettersson* i Bjälbo, *Uddenberg, Andersson* i Grimbo, *Månsson* i Erlandsro, *Gustafson* i Vimmerby och *Andersson* i Löbbo.

Bilaga.

Till riksdagens jordbruksutskott.

Genom nådig remiss den 20 nästlidne februari har Kungl. Maj:t anbefallt statskontoret att avgiva yttrande över den inom andra kammaren väckta motionen nr 89 om mildring i fordringarna å formell säkerhet för lån m. m. från de statliga fonderna till jordbrukets befrämjande; och får med anledning härav statskontoret anföra följande.

Motionen synes, i vad den berör statskontorets verksamhetsområde, närmast avse säkerheten för de lån, som utlämnas från den av statskontoret förvaltade statens avdikningslånefond. Bestämmelserna angående villkoren för lån från nämnda fond innefattas i kungörelsen den 11 juni 1926, nr 258, med däri genom kungörelsen den 14 juni 1929, nr 166, vidtagna ändringar. I berörda kungörelser stadgas, bland annat, att lån, som av Kungl. Maj:t beviljats, skall utbetalas till vederbörande låntagare, sedan till statskontoret överlämnats en till ämbetsverket eller order ställd, med behörig borgen eller annan säkerhet försedd skuldförbindelse. Säkerheten för ett avdikningslån behöver sålunda icke, såsom motionären synes förmena, nödvändigtvis utgöras av borgen, utan kan bestå av vilken annan säkerhet som helst av beskaffenhet att kunna av statskontoret godkännas. Att säkerheten för dylika lån så gott som alltid utgöres av borgen, torde bero på att vederbörande låntagare icke varit i tillfälle att erbjuda annan säkerhet.

Motionären ifrågasätter, huruvida, därest låntagaren själv »presterar erforderlig säkerhet, den må ligga i taxeringsvärden eller värdepapper», något behov av borgen behöver föreligga. Givetvis kan det i visst fall konstateras, att en låntagare vid tiden för lånets utgivande besitter sådan solvens, att särskild säkerhet då kan vara obehövlig. Med hänsyn emellertid till de förändringar i en låntagares ekonomiska ställning, som under lånetiden kunna inträffa — förhållanden, vilka statskontoret som långivare icke har möjlighet att i det särskilda fallet närmare följa — torde kravet på någon ytterligare säkerhet utöver låntagarens personliga ansvarighet få anses rimligt.

Någon ändring av nu gällande föreskrifter i fråga om säkerhet för lån från statens avdikningslånefond synes statskontoret sålunda icke böra vidtagas.

I handläggningen av detta ärende hava, förutom undertecknade, deltagit statskommissarierna friherre Leijonhufvud och Tottie samt t. f. statskommissarierna Alve och Örtengren.

Stockholm den 12 mars 1931.

A. EM. ERICSSON.

NILS SPILHAMMAR.

Carl Peyron.

Till riksdagens jordbruksutskott.

Genom remiss har Kungl. Maj:t anbefallt kungl. lantbruksstyrelsen att till eder avgiva yttrande över den inom riksdagen väckta, till eder remitterade motionen II: 89 om mildring i fordringarna å formell säkerhet för lån m. m. från de statliga fonderna till jordbrukets befrämjande.

Med anledning härav får lantbruksstyrelsen anföra följande.

De i motionen avsedda statliga lånefonderna, i vad det ankommer på lantbruksstyrelsen eller hushållningssällskapen att pröva för låns utbekommande erforderlig säkerhet, äro följande:

statens avdikningslånefond,
allmänna nyodlingsfonden,
norrländska nyodlingsfonden,
täckdikningslånefonden,
gödselvårdslånefonden och
fiskerilånefonden.

För uppbärande av lån från samtliga dessa fonder är den enskilde lanttagaren skyldig att ställa säkerhet för lånets behöriga återbetalning. Med undantag för avdikningslånefonden förmedlas ifrågavarande lån av hushållningssällskapen, och det tillkommer då självfallet också sällskapen att pröva den säkerhet, som i varje särskilt fall erbjudes för lånets återbetalande. I fråga om lån från avdikningslånefonden prövas säkerheten för lånets återbetalning av kungl. statskontoret.

Beträffande sistnämnda lån har lanttagaren därjämte att för fullgörandet av vissa, här nedan närmare angivna åligganden ställa säkerhet, som skall prövas av lantbruksstyrelsen.

För fullgörandet av enahanda åligganden skall jämväl, i vad beträffar erhållande av bidrag från statens avdikningsanslag, bidragstagaren ställa säkerhet, som skall prövas av lantbruksstyrelsen.

Vad först angår statens avdikningslånefond och statens avdikningsanslag, beträffande vilka det ankommer på lantbruksstyrelsen att pröva viss erforderlig säkerhet, må följande anföras.

Enligt för nämnda statsunderstöd gällande bestämmelser har vederbörande lån- eller bidragstagare, med undantag dock för stad och sådan menighet, som Kungl. Maj:t finner böra därifrån befrias, att i fråga om dels utförandet av det arbete, vartill understödet beviljats, och dels återbäring under vissa förutsättningar av lyftad del av sådant understöd, ställa säkerhet, som av lantbruksstyrelsen godkännes. Dylik, av lantbruksstyrelsens prövning beroende säkerhetsförbindelse, skall enligt förenämnda bestämmelser, sedan densamma av styrelsen godkänts, överlämnas till statskontoret för att där förvaras.

Några föreskrifter angående arten av ifrågavarande säkerheter, för att desamma skola kunna godtagas, finnas icke meddelade. I vad det ankommer på lantbruksstyrelsen att pröva dylik säkerhet, kräver styrelsen borgen av minst två personer, vilkas vederhäftighet, var för sig, för minst så stort belopp, som motsvarar statsunderstödet, skall vara styrkt av vederbörande länsstyrelse, domare, landsfogde eller landsfiskal. Värdehandlingar av ett eller annat slag har lantbruksstyrelsen ansett sig icke kunna mottaga för här ifrågavarande ändamål.

Med avseende härå må framhållas, att ifrågavarande säkerhet i främsta rummet har till syfte att garantera arbetets behöriga utförande och att därför borgensmännen, därest kontraktstagaren skulle brista i arbetets

fullgörande enligt med lantbruksstyrelsen avslutat kontrakt, hava genom sin borgen iklätt sig skyldighet att i kontraktstagarens ställe fullborda arbetet. Understundom förekommer även, att ett utav kontraktstagaren försummat företag övertages och slutföres av borgensmännen. Vinnande av detta syfte, arbetets fullbordande, skulle emellertid icke vara säkerställt, därest annan säkerhet än borgen godtoges, till exempel värdepapper eller annan realsäkerhet. För den händelse lån- eller bidragstagare icke fullgör sina åligganden beträffande arbetets kontraktsenliga utförande, skulle lantbruksstyrelsen för sådant fall vara hänvisad till att realisera de såsom säkerhet deponerade värdehandlingarna och att vidtaga åtgärder för arbetets fortsatta bedrivande med tillhjälp av de sålunda erhållna penningmedlen. Med lantbruksstyrelsens nuvarande organisation och de arbetskrafter, som stå styrelsen till buds, måste tydligen ett dylikt direkt ingripande från styrelsens sida i utförandet av statsunderstödda arbeten få anses vara helt uteslutet. Ett godtagande av annan säkerhet än personlig borgen måste också förutsätta prövning i åtskilliga fall av den erbjudna säkerhetens värde. Då emellertid lantbruksstyrelsens verksamhet icke är direkt inriktad på dylika uppgifter, torde styrelsen få anses sakna förutsättningar för verkställande av sådan prövning. Vidare bleve styrelsen, därest dylika handlingar skulle ställas såsom säkerhet, intilldess ärendet hunnit behandlas och värdehandlingarna blivit överlämnade till statskontoret, ansvarig för deras förvaring, något som lantbruksstyrelsen emellertid icke kan påtaga sig, då styrelsen icke är utrustad härför.

Framhållas må i övrigt, att krav på ställande av säkerhet för arbetets kontraktsenliga utförande icke framställles, för den händelse någon utbetalning av statsunderstödet icke ifrågasättes, förrän arbetet blivit slutfört och av lantbruksstyrelsen godkänt.

Likaså må nämnas, att i det av motionären åsyftade fallet kontraktstagaren blev av lantbruksstyrelsen underrättad om nyssnämnda möjlighet att bliva befriad från skyldigheten att ställa säkerhet, varförutom lantbruksstyrelsen anvisade den utvägen, att i stället för vanlig borgensförbindelse kunde godtagas mellan kontraktstagaren och någon bank träffad överenskommelse, varigenom banken iklädde sig ansvaret för fullgörande av kontraktet. Även med sistnämnda förslag till säkerhet åsyftade lantbruksstyrelsen givetvis att vinna garanti för att arbetet i fråga verkligen bleve utfört.

Vad slutligen beträffar övriga här ovan uppräknade lånefonder, så äro vederbörande hushållningssällskap förmedlare av lånen och ansvariga för återbetalning till staten av genom deras förmedling utanordnade lånemedel. Enär utanordningen av ifrågavarande medel sålunda sker på hushållningssällskapens egen risk, ankommer också frågan om skyldighet för låntagare att ställa säkerhet för kontrakterade förpliktelser helt och hållet på sällskapets eget avgörande. Vid sådant förhållande torde det icke kunna sättas i fråga att i dylika fall meddela några direktiv beträffande säkerhetens art.

På grund av vad ovan anförts finner lantbruksstyrelsen sig för sin del böra avstyrka bifall till föreliggande motion.

Stockholm den 13 mars 1931.

ERIK INSULANDER.

Olof Fredholm.